

ambities *in* BALANS

*Strategie voor economische groei in
Zuidwest-Nederland 2040*

Groei is noodzakelijk om een kwalitatief en economisch aantrekkelijk landsdeel te zijn en blijven.

'Vreugde Sprong', sculptuur in brons van kunstenaar Corima de Jong.

Balansstrategie

Voor het eerst slaan het bedrijfsleven in Zeeland en West-Brabant de handen structureel ineen. Samen hebben zij een visie ontwikkeld voor de toekomst van het landsdeel Zuidwest-Nederland. Die visie is hard nodig. Zeeland en West-Brabant kennen meer overeenkomsten dan verschillen. Het landsdeel is de draaischijf tussen de alsmaar groeiende mainports Rotterdam en Antwerpen. En het unieke karakter van het gebied geeft volop perspectief voor succesvolle autonome initiatieven.

Zuidwest-Nederland mag niet stil staan. Het ambitieniveau moet omhoog om te voorkomen dat het landsdeel krimpt. Behoudendheid mag geen vat krijgen in een tijd waarin ontwikkelingen van buitenaf het gebied dreigen te overspoelen. Er bestaat geen excuus voor een gebrek aan ambities. En er kan geen aanvaardbare reden zijn om krimp te accepteren.

Om Zuidwest-Nederland te laten floreren, om te kunnen investeren in de bevolking, voorzieningen en het leefklimaat, is economische groei noodzakelijk. Het bedrijfsleven in Zuidwest-Nederland neemt daartoe het initiatief en heeft haar krachten gebundeld, maar weet tegelijk dat economische groei in balans met mens en omgeving moet zijn. Zeker in dit unieke landsdeel.

Daarom deze toekomstvisie, deze balansstrategie. Ambities in Balans is een 9-puntenplan voor economische groei in Zuidwest-Nederland, waarbij het bedrijfsleven bereid is om voortdurend ontwikkelingen te toetsen aan de 'quality of life'. Uit eigen beweging en in het belang van iedereen. Dat maakt Ambities in Balans tot een bijzondere uitnodiging aan alle partijen. Een kans, die klaarligt om te worden opgepakt.

Ambities in Balans is ontwikkeld door de Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging BZW, op basis van een gezamenlijk met Boer & Croon Strategy and Management Group uitgevoerd onderzoek onder leden van de vereniging.

Een groeiscenario van tenminste gemiddeld 2,5% per jaar naar 2040 vraagt om meer mensen en een hogere productiviteit.

Een aantrekkelijk werkklimaat

Een aantrekkelijk leefklimaat

1. Groei

Groei is de enige manier om toekomstige ontwikkelingen en wensen op het terrein van onder meer milieu, onderwijs, zorg en huisvesting te kunnen honoreren. Bovendien kan Zuidwest-Nederland alleen een aantrekkelijk landsdeel zijn en blijven als ze zich met haar directe omgeving meewont. Daarom streeft Zuidwest-Nederland naar een economische groei die minimaal gelijke tred houdt met de omliggende mainports. Dit betekent een jaarlijkse groei van tenminste gemiddeld 2,5 % naar 2040 toe. Om dit te bereiken moeten in de eerste plaats de bedrijfsinvesteringen op peil blijven. Daarnaast is een stijging van de productiviteit per werknemer nodig die hoger ligt dan het gemiddelde in ons land. Er zijn in Zuidwest-Nederland namelijk autonoom te weinig arbeidskrachten om de beoogde economische groei te realiseren. Deels wordt de productiviteitsstijging gestimuleerd door innovatie in productieprocessen en door automatisering. Verder kan de beoogde economische groei alleen worden bereikt als er zich voldoende arbeidskrachten in Zuidwest-Nederland vestigen. Daarvoor is een goede balans tussen een aantrekkelijk werk- en leefklimaat een vereiste.

*Kiezen voor de sectoren
waar we goed in zijn:
procesindustrie met
maintenance, logistiek,
toerisme en landbouw.
Daarin 'centre of
excellence' willen zijn.*

Excelleren in bedrijvigheid

2. Pieken op sectoren

Zuidwest-Nederland is sterk in logistieke dienstverlening vanwege zijn centrale ligging tussen de mainports Rotterdam en Antwerpen en de Gentse haven. Ook blinkt het landsdeel uit in de procesindustrie: chemie en petrochemie, voedings- en genotmiddelenbedrijven. Maintenance-activiteiten zijn onlosmakelijk met deze sectoren verbonden. Toerisme en landbouw zijn van oudsher krachtig vertegenwoordigd in het gebied. Voor een sterke internationale identiteit en succesvolle economische groei moet vooral in deze sectoren worden gepiekt. Zo zullen kennis en kunde op het gebied van maintenance - ook in de luchtvaart - en in de logistiek in dit landsdeel te vinden zijn. Daarvoor is meer aandacht nodig voor Europeanisering. Internationaal georiënteerde bedrijven verwachten 'level playing field' voorwaarden, beperking van de regeldruk en goede energievoorzieningen. In balans daarmee wordt een internationaal vestigingsklimaat voor wonen, werken, zorg en onderwijs gecreëerd. Toerisme zet vooral in op kwaliteitsverbetering en jaarrondactiviteiten. De zorgsector is daarop ingespeeld met een combinatie van zorg en toerisme en gespecialiseerde zorgverlening.

In de agrarische sector groeit de diversiteit door de voortdurende zoektocht naar nieuwe teelten met technische innovaties zoals satelliet- en precisielandbouw. Hoogwaardige toepassingen zoals biotechnologie en bioraffinage bieden kansen voor de biochemische industrie. Het belang van de veeteelt in de traditionele akkerbouwgebieden neemt eveneens toe. Er zullen in aantal minder, maar wel grotere agrarische bedrijven komen.

De (schelpdier)visserij en de daarmee verbonden industrie is ontwikkeld tot een wereldwijd toonaangevende bedrijfstak met ruime economische perspectieven.

Excelleren in internationale dynamiek

Extra arbeidskrachten met specifieke competenties van buiten het landsdeel aantrekken en faciliteren door optimale voorzieningen, 'centres of excellence' op onderwijs- en zorggebied en 'quality of life'.

Uitdagend werken

Ontspannen leven

3. Groei beroepsbevolking

Zuidwest-Nederland heeft kwantitatief en kwalitatief onvoldoende arbeidskrachten om de economische groei te kunnen realiseren. Aanwas van de beroepsbevolking is daarom noodzakelijk, vanuit andere delen in Nederland en het buitenland en gericht op langdurig verblijf. Vooral mensen met specifieke competenties worden aangetrokken: gekwalificeerd voor de pieksectoren, internationaal georiënteerd en innovatiegericht. Opleidingen sluiten naadloos aan bij de wensen van het bedrijfsleven en kennen in toenemende mate specialisaties zoals MRO (maintenance, repair en overhaul), logistiek en procestechnologie. De hogere opleidingen zijn internationaal georiënteerd.

Consequent en beleidsmatig moet deze instroom worden gefaciliteerd en gestimuleerd. Onder meer door optimale voorzieningen op het gebied van leven, cultuur en vrijetijdsbesteding en het bieden van een comfortabele woonomgeving, zodat het landsdeel ook in 'quality of life' excelleert. Dit vereist tegelijk adequate zorgfaciliteiten en de bijbehorende aanwas van zorgpersoneel.

*Greenfields reserveren en
bestaande bedrijventerreinen
optimaal benutten.
Bij voorkeur geclusterd,
zodat ook de open publieke
ruimte kan gedijen.*

Ruimte voor economische ambities

4. Ruimte in balans

Voor groei van de procesindustrie en logistiek is ruimte nodig. Deels kan deze worden gevonden in het beter benutten van de bestaande terreinen. Maar ook moeten nieuwe terreinen ('greenfields') planologisch worden gereserveerd en ontwikkeld. Zo zijn de nieuwe werklocaties geconcentreerd op infrastructurele knooppunten:

- Breed internationaal georiënteerde bedrijvigheid bij Breda.
- Nieuw logistiek terrein bij Bergen op Zoom op het knooppunt van de wegen A58/A4, goederenspoor en het Schelde-Rijnkanaal.
- Chemie bij Terneuzen en Moerdijk, waarbij het voormalig Shell-Moerdijkterrein exclusief voor chemie blijft gereserveerd.
- De gehele Kanaalzone blijft in beeld als industrie- en havengebied, inclusief de westelijke kanaaloever en het gebied ten westen van de bestaande Dow-site.

De bestaande en nieuwe terreinen worden (her)ontwikkeld in publiek-private samenwerking en zijn vrij van concurrerende functies zoals wonen en natuur. De plannen zijn in balans met de behoefte aan open publieke ruimte. Deze ruimte wordt 'bewaakt' door het bevorderen van clustering en is het visitekaartje van de gehele regio. Natuurontwikkeling gaat niet ten koste van de economische kernsectoren.

Ruimte voor mens en omgeving

Groei mogelijk maken door het verbeteren van vaarroutes en het creëren van extra weg- en railcapaciteit voor mensen en goederen.

Benodigde capaciteit

5. Optimale verbindingen

Zuidwest-Nederland is draaischijf tussen de mainports Rotterdam en Antwerpen en de haven van Gent. De behoefte aan veilige en congestievrije verbindingen in alle windrichtingen en voor alle modaliteiten is groot. Omdat de mainports blijven doorgroeien, is die behoefte inmiddels noodzaak geworden om de groei bij te benen en de functie als draaischijf te kunnen behouden. Zuidwest-Nederland is, samen met de mainports, de poort tot Noordwest-Europa: een zenuwcentrum waarin alle aan- en afvoerlijnen innovatief worden gecoördineerd. Ook biedt de regio een uitstekende aansluiting op het internationale net van goederen- en hogesnelheidstreinen. Congestievrije verbindingen met toereikende capaciteit zijn daarom in alle modaliteiten in Zuidwest-Nederland noodzakelijk. Tegelijk werken het bedrijfsleven en de overheid aan doordachte en verantwoorde oplossingen, zodat de 'quality of life' in dit unieke landsdeel behouden blijft. Dit betekent onder meer investeringen in de spoorpassages door steden en dorpen.

Optimalisering mobiliteit:

- Opwaardering van een noord-zuidroute door Zeeland, wat een volwaardige ontsluiting naar Botlek/Maasvlakte betekent. Die sluit ook aan op de autoweg Goes-Gent.
- Nieuwe oeververbinding Moerdijk (tunnel).
- Uitbouw van nautische faciliteiten door verruiming van het Schelde-Rijnkanaal en het Kanaal Gent-Terneuzen (met twee volwaardige zeesluizen) in samenwerking met Vlaanderen.
- De Seine Nord verbinding (het traject Terneuzen naar de Seine) is gerealiseerd en vol in gebruik.
- De beroepsvaart op kanalen heeft voorrang op recreatief medegebruik.
- Nieuwe goederenspoorverbinding van Bergen op Zoom naar Antwerpen (lijn 11) in samenwerking met Vlaanderen.
- Directe aansluiting van de Zeeuwse goederenspoorlijn via de bocht bij Bath naar het Antwerpse spoorwegennet.
- HSL-shuttle van Breda naar Amsterdam via Utrecht.

Leefbare omgeving

Om de enorme groei van de ladingstromen in de zeehavens aan te kunnen, werken de havenbedrijven in Zuidwest-Nederland krachtig samen. Tegelijk moet de publieke 'waterruimte' maximale ontwikkelingskansen behouden.

Benutten van het water

6. Krachtige samenwerking havenbedrijven

De drie zeehavens Moerdijk, Terneuzen en Vlissingen worden in toenemende mate onderdeel van de totale maritiem-logistieke regio in Noordwest-Europa. Moerdijk is de 'extended gate' van Rotterdam voor containeroverslag en 'value added logistics'. De Kanaalzone Zeeuws-Vlaanderen versterkt zich met nadruk op industrie en chemie. Voor het Valuepark Terneuzen zal daarbij een belangrijke rol zijn weggelegd. In het Sloegebied zijn grootschalige containeroverslag en gespecialiseerd stukgoed samengebracht. Om de schaalvergroting en internationalisering te kunnen managen zijn ontwikkelkracht en professionaliteit nodig. Die worden gerealiseerd door nauwe samenwerking en uitwisseling van expertise tussen de havenbedrijven. Er wordt een vernieuwend integraal beleid gevoerd evenals nadrukkelijk samenwerking met de Vlaamse havens. Er is voldoende ruimte voor deze groei. Voor een verantwoorde inpassing moet een gebalanceerd milieu- en ruimtelijk ordeningsbeleid worden ontwikkeld. Dat gebalanceerd beleid houdt ook in dat goederenvervoer over water in de economische gebieden voorrang krijgt, terwijl op andere plaatsen wonen en recreatie met water volop ontwikkelkansen krijgen.

Genieten van het water

Zuidwest-Nederland heeft alle eigenschappen en mogelijkheden om een vooraanstaand 'Energiland' te kunnen zijn.

Bekende bronnen

Onverwachte bronnen

7. Energiland

Zuidwest-Nederland is uitstekend gepositioneerd en uitgerust om op energiegebied een vooraanstaande rol te spelen. Alle vormen van elektriciteitsopwekking zijn voorhanden. Tegelijk wordt ingezet op toekomstgerichte energievoorziening, zoals biobased economies en bio-/mestcentrales. De grote verbruikers in die gebieden zijn weliswaar energie-intensief, maar ook energie-efficiënt. De vereiste technologische expertise is dus al aanwezig, evenals de bijbehorende productiestructuur. Kernenergie zal in Zuidwest-Nederland (Sloegebied) een voorname rol spelen in de overgangperiode naar grootschalige energieproductie op basis van hernieuwbare bronnen. Tijdens die transitieperiode zal de inzet van fossiele brandstoffen en uranium nodig zijn. Zuidwest-Nederland wordt het elektrisch hart van Nederland en het kenniscentrum van de Nederlandse nucleaire industrie.

Geclusterde aantrekkelijke woongebieden met optimale voorzieningen en kwalitatieve inrichting zijn een magneet voor wonen en werken.

Kwalitatieve inrichting

Kwalitatieve voorzieningen

8. Sterke steden

Het internationale karakter van de bedrijvigheid in Zuidwest-Nederland vereist een aantrekkelijk woon- en leefmilieu met een hoog voorzieningenniveau. Het landsdeel behoudt haar gebiedskwaliteit met rust en open ruimte, water en landschap, en de ligging tussen grote steden. Die eigenschappen blijven in optimale balans als de verstedelijking in vier clusters wordt geconcentreerd: Breda met Oosterhout en Etten-Leur, Bergen op Zoom met Roosendaal, de duostad Middelburg-Vlissingen en Goes met Terneuzen. De ruimtelijke ontwikkeling gaat hand in hand met hoogwaardige voorzieningen op het gebied van leven, zorg en onderwijs en een passende exploitatie van de nabijgelegen natuur. Binnen de stedelijke clusters worden woningbouwambities gerealiseerd om de groei van de beroepsbevolking op te vangen.

Om de voorzieningen op het gewenste hoge niveau te brengen is ook bestuurlijke schaalvergroting nodig bij zorg- en onderwijsinstellingen. Zowel zorg als onderwijs concentreren zich op specialisaties en werken intensief samen of fuseren in de stedelijke clusters.

De ontwikkeling van een bloeiend Zuidwest-Nederland vereist een op continuïteit gerichte, betrouwbare overheid, met weloverwogen afwegingen van lokale, regionale en Europese belangen.

Een betrouwbare overheid en continuïteit van beleid

9. Daadkrachtige overheid

Groeiplannen van het bedrijfsleven kunnen alleen gedijen als daar een krachtige overheid achter staat. Vooral een overheid die de samenhang én verschillen tussen lokale, regionale en internationale belangen op de juiste wijze weet te waarderen. Regelgeving op het gebied van ruimtelijke ordening en milieu is gebaat bij gemeentelijke schaalvergroting, vooral in de stedelijke clusters. Regionale regie kan de realisatie van infrastructurele, natuur- en greenfieldprojecten aanzienlijk efficiënter maken. EIZ, REWIN en BOM kunnen als 'Ontwikkelingsbedrijf Zuidwest-Nederland' de handen ineens slaan. En in toenemende mate kan in het kader van Europeanisering en het belang van 'level playing field' grensoverschrijdende samenwerking met onder meer de Vlaamse autoriteiten en organisaties worden gezocht. Voor alle initiatieven in Zuidwest-Nederland is samenwerking nodig, maar tegelijk ook afstand om ambities hetzij lokaal hetzij regionaal of internationaal te realiseren. Met vertrouwen in elkaar, gericht op continuïteit en kwaliteit. Rekening houdend met de belangen van alle partijen. In balans, dus.

Regionale samenwerking in een Europese regio

Nieuwe ontwikkelingen

1. Stedelijk cluster Middelburg-Vlissingen
2. Stedelijk cluster Goes-Terneuzen
3. Stedelijk cluster Bergen op Zoom-Roosendaal
4. Stedelijk cluster Breda-Oosterhout
5. Nieuwe logistieke activiteiten/bedrijventerrein bij aansluiting A58/A4 in West-Brabant
6. Nieuw industrieterrein ten westen van de bestaande Dow-site in Terneuzen
7. Westelijke Kanaalzone
8. A4, Rotterdam-Antwerpen
9. Opwaardering noord-zuidroute door Zeeland: volwaardige ontsluiting naar Maasvlakte
10. Spoor: Bergen op Zoom-Antwerpen (lijn 11)
11. Spoor: Zeeuwse lijn bij Bath naar Antwerpen (bocht bij Bath)
12. Spoor: HSL-shuttle van Breda naar Amsterdam via Utrecht
13. Vaarweg: Seine Nord verbinding van Terneuzen naar Parijs
14. Voortdurend in balans met de quality of life in heel Zuidwest-Nederland

- P** Procesindustrie
- L** Logistiek
- D** Dienstverlening
- E** Energie

1. Groei

Een groeiscenario van tenminste gemiddeld 2,5% per jaar naar 2040 toe vraagt om meer mensen en een hogere productiviteit.

2. Pieken op sectoren

Kiezen voor de sectoren waar we goed in zijn: procesindustrie met maintenance, logistiek, toerisme en landbouw. Daarin 'centre of excellence' willen zijn.

3. Groei beroepsbevolking

Extra arbeidskrachten met specifieke competenties van buiten het landsdeel aantrekken en faciliteren door optimale voorzieningen, 'centres of excellence' in onderwijs en zorg en 'quality of life'.

4. Ruimte in balans

Greenfields reserveren en bestaande bedrijventerreinen optimaal benutten. Bij voorkeur geclusterd, zodat ook de open publieke ruimte kan gedijen.

5. Optimale verbindingen

Groei mogelijk maken door het verbeteren van vaarroutes en het creëren van extra weg- en railcapaciteit voor mensen en goederen.

6. Krachtige samenwerking havenbedrijven

Om de enorme groei van de ladingstromen in de zeehavens aan te kunnen, werken de havenbedrijven in Zuidwest-Nederland krachtig samen. Tegelijk moet de publieke 'waterruimte' maximale ontwikkelingskansen behouden.

7. Energieland

Zuidwest-Nederland heeft alle eigenschappen en mogelijkheden om een vooraanstaand 'Energieland' te kunnen zijn.

8. Sterke steden

Geclusterde aantrekkelijke woongebieden met optimale voorzieningen en kwalitatieve inrichting zijn een magneet voor wonen en werken.

9. Daadkrachtige overheid

De ontwikkeling van een bloeiend Zuidwest-Nederland vereist een op continuïteit gericht betrouwbaar overheidsbeleid, met weloverwogen afwegingen van lokale, regionale en Europese belangen.

ambities
in **BALANS**

Totstandkoming

In toenemende mate wordt het beleid van de overheid landsdelig ontwikkeld. Met het landsdeel Zuidwest-Nederland wordt bedoeld de provincie Noord-Brabant ten westen van de A27 (Breda-Utrecht) en de provincie Zeeland. Dit landsdeel valt samen met de regio's West-Brabant en Zeeland van de Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging BZW. Vanuit de besturen in beide regio's is de behoefte ontstaan aan een integrale lange-termijnvisie van het in de BZW verenigd bedrijfsleven op de ruimtelijk-economische ontwikkeling van Zuidwest-Nederland. Deze visie tot het jaar 2040 biedt het kader om gefundeerde standpunten uit te brengen op de afzonderlijke voor het bedrijfsleven belangrijke beleidsterreinen waaronder ruimtelijke ordening, milieu, zorg, onderwijs, infrastructuur en economie. De visie is gebaseerd op nationale, provinciale en gemeentelijke studies en interviews onder leden van de BZW.

Ir. D. Luteijn
Voorzitter BZW Zeeland

Mr. J.G.F.W. van der Horst MFE
Voorzitter BZW West-Brabant

Brabants Zeeuwse Werkgeversvereniging BZW
Reitseplein 5
Postbus 90154
5000 LG Tilburg
Telefoon 013 5944381
Fax 013 4635693
E-mail info@bzw.nl
www.bzw.nl

Sponsors:

Total Raffinaderij Nederland BV
Koninklijke Schelde Groep BV
Philips Lighting Terneuzen BV
Stichting Emergis
Thermphos International BV
Cargill Benelux BV
Dow Benelux BV
Yara Sluiskil BV
Verbrugge International BV
NV EPZ
Koninklijke Zeelandia Groep BV
ZALCO NV
De Rabobanken in West-Brabant
Inofec Kantoormeubelen BV
ROC West-Brabant

Fotomateriaal met dank aan:

REWIN
Philip Morris Holland
NHTV
Zeeland Seaports
Dow Benelux BV
ZLTO
Watereiland Neeltje Jans
Stichting Zorgzaam Zeeuws-Vlaanderen

Colofon:

Rapportage en eindredactie: Ing. M.A.C. Mens en Drs. A.A.D. Saman, BZW
Concept, tekst en begeleiding: Welling Tekst en Advies, Waalre
Ontwerp en productie: Reclameteam Verhoeven BV, Eindhoven

© BZW, december 2008.